

21.11.2016

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

HE 108/2016 vp Hallituksen esitys uudeksi hankintalainsäädännöksi**Sidosyksikkösääntelyn merkitys kunnille, valtiolle ja maakunnille**

Julkisia hankintoja koskeva lainsäädäntö velvoittaa hankintayksiköt kilpailuttamaan hankintansa lain mukaisesti. Paitsi kuntiin, hankintalainsäädäntö vaikuttaa myös valtion sekä tulevien maakuntien mahdollisuuteen järjestää omaa toimintaansa ja sen organisointia. Keskeisessä asemassa on ehdotettu sidosyksikkösääntely.

Sidosyksikkösääntelyn osalta keskeinen kysymys on se, kuinka paljon sidosyksikön toiminnasta on kohdistuttava siihen määräysvaltaa käyttäville tahoille. **Työ- ja elinkeinoministeriön johtama valmisteluryhmä päätyi perusteellisen valmistelun jälkeen esittämään mietinnössään (37/2015) toiminnan kohdistumisen muihin kuin määräysvaltaa käyttäviin tahoihin kohdistuvan vaatimuksen (ns. ulosmyynti) asettamista 10 prosenttiin.**

Mietintö oli laajalla lausuntokierroksella kesä-heinäkuussa 2015. Saaduissa lausunnoissa puolet lausunnon antajista kannatti direktiivin sanamuotoa ja prosentuaalista rajaa eli 20%, ja puolet lausunnon antajista kannatti rajan tiukentamista 0%:iin. **Näin ollen hallituksen esitykseen looginen lopputulos olisi ollut eri osapuolten näkemysten puoliväli, eli 10 prosenttia.** Tämä olisi ollut johdonmukaista myös verrattuna valmisteluryhmän esittämään yhteiseen kompromissiin.

Kuitenkin **kesäkuussa 2016 annetussa esityksessä ehdotetut rajat ovat huomattavasti tiukemmat** ja poikkeavat huomattavasti myös muusta eurooppalaisesta linjasta. Muista EU:n jäsenmaista ainoastaan Puola on rajoittamassa toiminnan kohdistumisen vaatimusta ja ulosmyyntiä 10%:iin. Kuntaliitto haluaa tuoda esiin, että **tiukennettuja rajoja ei ole mikään taho voinut kommentoida alkuperäisen lausuntokierroksen aikana, koska muutettu esitys ei ole ollut uudella lausuntokierroksella.**

Nyt ehdotettu sääntely ei ole eri osapuolten ja sidosryhmien yhteisesti esittämä lopputulos, toisin kuin hankintalain valmisteluryhmän mietinnössä oleva esitys. Siksi esityksen vaikutuksia on syytä arvioida tarkemmin.

Ehdotetun sääntelyn vaikutuksia nykyisiin sidosyksikköihin

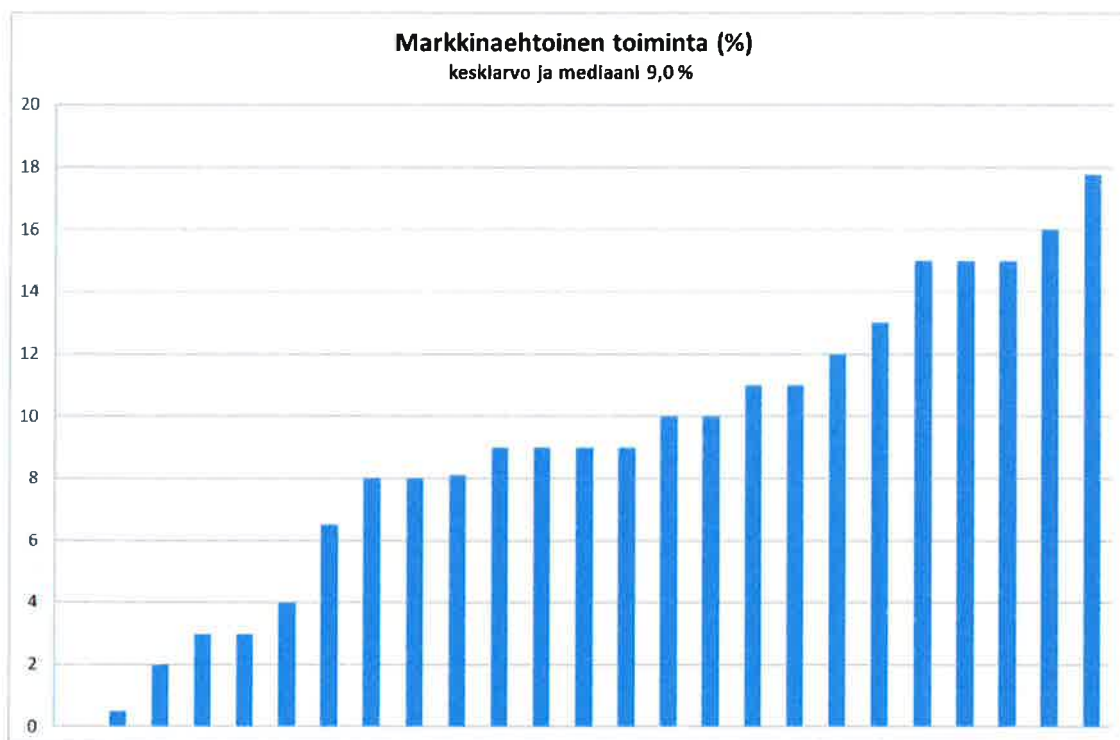
Seuraavassa käsitellään ehdotetun sääntelyn vaikutuksia kunnallisiin sidosyksikköihin **toimi- alakohtaisesti.** Tiedot perustuvat Kuntaliiton kunnilta saamiin tietoihin ja jätehuollon osalta Jätelaitosyhdistykseltä saatuihin tietoihin. **Kyseessä on suuntaa antava tarkastelu, joka ei ole kaikilta osin kaikkia kunnallisia toimijoita ja toimialoja kattava.**

Kunnilla on sidosyksiköitä **koko Suomen maantieteellisellä alueella**, eikä sen osalta alueellisia eroja ole havaittavissa. Sidosyksiköt voivat olla muodoltaan osakeyhtiöitä, säätiöitä tai vaikkapa kuntayhtymiä. Toiminnan muodosta johtuen osalla sidosyksiköistä ei ole markkinoille tapahtuvaa myyntiä lainkaan.

Kuten Kuntaliitto on 6.10.2016 hallintovaliokunnalle toimittamassaan lausunnossaan todennut, on sääntelyllä vaikutusta monelle toimialalle. Kunnallisilla toimijoilla on monia erilaisia osakeyhtiöitä, jotka ovat sidosyksikköasemassa. **Kunnallisia osakeyhtiöitä on Kuntaliiton tietojen mukaan ollut v. 2013 Suomessa yli 1700 kpl.** Näistä osa on sidosyksiköitä. Kuitenkaan tarkkaa kappalemääräistä lukua ei kuntien sidosyksiköistä ole saatavilla.

Jätehuolto

Sidosyksikkösääntelyllä on erityinen merkitys kunnallisten jätehuoltoyhtiöiden kannalta. Kuntien jätelaitoksia on yhteensä 33 kappaletta, joista 25 toimii osakeyhtiömuodossa. Ohessa taulukko kuntien osakeyhtiömuotoisten jätelaitosten markkinaehtoisesta myynnistä v. 2015. Jätelain 43 §:n mukaan jäteyhtiöt ovat hankintalain mukaisia sidosyksikköjä.

Jätehuollon osalta on vielä huomioitava myös **ns. varmuusperiaatteen vaikutus** prosentti-rajoihin. **Varmuusperiaatteella tarkoitetaan sitä, että sidosyksikkömuotoisen toimijan on säilytettävä sidosyksikköasemansa ja tarkasteltava siksi markkinaehtoista myyntiä hieman sallittua prosentuaalista osuutta alemmalla tasolla.** Varmuusperiaate korostuu erityisesti jätehuollossa: Kun otetaan huomioon sidosyksikköaseman säilyttämisen vaatimus (jätelain 43 §), jätelaitokset eivät voi perustaa toimintaansa riskiin markkinaehtoisen toiminnan rajan ylittymisestä. **Markkinaehtoisen toiminnan ylittymisen riski saattaa aktualisoitua yhdenkin suuremman jäte-erän vastaanottamisen kautta.** Seuraavassa varmuusperiaate on huomioitu 3%:n suuruisena.

Jos markkinaehtoisen toiminnan **raja olisi 5 prosenttia, raja ylittyisi 19 jätelaitoksessa.** Kun 5 prosentin rajassa **huomioidaan varmuusperiaate, raja ylittyisi 22 jätelaitoksessa.**

Jos markkinaehtoisen toiminnan **raja olisi 10 prosenttia, raja ylittyisi 9 jätelaitoksessa.** Kun 10 prosentin rajassa **huomioidaan varmuusperiaate, raja ylittyisi 18 jätelaitoksessa.**

Jos markkinaehtoisen toiminnan raja olisi direktiivin mukainen 20 prosenttia, se mahdollistaisi alueellisten erityispiirteiden huomioimisen ja jätehuollon palveluiden saatavuuden varmistamisen koko maassa. Lisäksi se mahdollistaisi liikku-mavaran yllättävien tilanteiden varalta ja turvaa huoltovarmuuden.

Euromääräinen 500 000 euron raja tulisi sovellettavaksi 16 yhtiömuotoisessa jätelaitoksessa. Euromääräinen raja tarkoittaa käytännössä useimmissa tapauksissa 1-3 %:n osuutta jätelaitoksen liikevaihdosta.

Edellä esitetyn tarkastelun perusteella on todettava, että rajan asettaminen esityksen mukaisesti 5% ja enintään 500.000 euron tasolle on erityisen ongelmallista jätehuollon toimijoiden

osalta. Jätehuollon osalta prosentuaalisen rajan tulisi olla varmuusperiaate huomioiden vähintään 12 % eikä euromääräistä rajaa tulisi asettaa lainkaan. Tämäkin prosentuaalinen raja vaatisi merkittävää toimintojen mukauttamista ainakin seitsemältä jätelaitokselta.

Sosiaali- ja terveyspalvelut

Kunnilla on sosiaali- ja terveyspalveluita tuottavia yhtiöitä ja kuntayhtymiä. Sidosyksikköjä näistä ovat esimerkiksi **työterveyshuoltoa tuottavat yhtiöt**. Sairaanhoidopiiri kuntayhtymillä on sidosyksikköasemassa olevia yhtiöitä, jotka tuottavat esimerkiksi **laboratorio- ja kuvantamispalveluita sekä kiireellisiä ilta- ja yöaikaisia tutkimuspalveluita ja verikeskuspalveluita**.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden osalta ei ole toimitettavissa yhtä kattavaa listausta ja erittelyä kuin jätehuollon toimijoista.

Sosiaalipalveluita tuottavien sidosyksikköjen ulosmyynti on vaihdellut **5-20%:n** välillä. Euromääräisesti ulosmyynti on osittain ylittänyt 500.000e.

Terveyspalveluita tuottavien sidosyksikköiden ulosmyynti on vaihdellut **2-11%:n** välillä. Euromääräisesti ulosmyynti on pääsääntöisesti ylittänyt 500.000e. **Terveystenhuollon toimijoissa hyvin pienikin prosentti on saattanut ylittää 500.000e.**

Rajan asettaminen esityksen mukaisesti 5% ja enintään 500.000 euron tasolle on ongelmallinen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita tuottaville sidosyksiköille. Niillä on usein sellaista toimintaa, jota ei ole alueellisesti muutoin helposti saatavilla. Markkinaehtoisia palveluja ostavat pääasiassa alueen yritykset sekä yhdistykset.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen prosentuaalinen osuus tulisi olla vähintään 10 % eikä euromääräistä rajaa tulisi asettaa lainkaan.

Tukipalveluyhtiöt

Sidosyksiköitä ovat myös esimerkiksi kunnalliset **tukipalveluyhtiöt, jotka voivat tuottaa tieto- ja taloushallinto, ruokahuolto-, puhtaus- ja tekstiilipalveluita**.

Tietohallintopalveluiden ulosmyynti on vaihdellut **2-6%:n** välillä. Euromääräisesti ulosmyynti on muutamissa tapauksissa ylittänyt 500.000e.

Taloushallintopalveluiden ulosmyynti on vaihdellut **6-20%:n** välillä. Euromääräisesti ulosmyynti on muutamissa tapauksissa ylittänyt 500.000e.

Henkilöstöhallintopalveluiden ulosmyynti on vaihdellut **8-20%:n** välillä. Ulosmyynnin euromääriä ei ole ilmoitettu.

Ruokahuoltopalveluiden ulosmyynti on vaihdellut **3-14%:n** välillä. Euromääräisesti ulosmyynti on pääsääntöisesti ylittänyt 500.000e.

Puhtaanapitopalveluiden osalta ulosmyynti on vaihdellut **1-10%:n** välillä. Euromääräisesti ulosmyynti on osittain ylittänyt 500.000e.

Tekstiilipalveluiden ulosmyynti on vaihdellut **7-23%:n** välillä. Euromääräisesti ulosmyynti on ylittänyt 500.000e.

Tulkkipalveluiden ulosmyynti on vaihdellut **11-14%:n** välillä. Euromääräisesti ulosmyynti on ylittänyt 500.000e.

Rajan asettaminen esityksen mukaisesti 5% ja enintään 500.000 euron tasolle on ongelmallinen tukipalveluja tuottaville yhtiöille. Tukipalveluja tuottavista yhtiöistä pääosalla erityisen ongelmallisena voidaan pitää ehdotettua euromääräistä rajaa, sillä tukipalveluja tuottavat yhtiöt ovat usein **monitoimialaisia**. Samassa yhtiössä saatetaan tuottaa useita edellä mainituista palveluista. Hankintasääntelyn perusteella sidosyksikön liiketoimintaa arvioidaan kokonaisuutena, eikä esimerkiksi toimintokohtaisesti. **Siksi ulosmyynnin sekä prosentuaalinen että euromääräinen osuus saattaa olla yksittäistapauksessa tosiasiallisesti yhteen-**

laskettuna suurempi. Myös euromääräinen raja 500.000e ylittyy tällöin hyvin helposti. Tukipalveluyhtiöt tuottavat palveluja alueensa yrityksille, seurakunnille, säätiöille ja yhdistyksille.

Esityksessä on ehdotettu, että ulosmyynnin osuus olisi 10%, jos hankintayksikkö on tehnyt sidosyksikkönsä puolesta avoimuusilmoituksen, eikä mikään markkinoilla toimiva muu tahoo ole ilmoitukseen reagoinut. **Monitoimialaisten sidosyksiköiden osalta avoimuusilmoitusta koskeva mekanismi on erityisen ongelmallinen, koska esityksessä ei ole yksilöity, miten avoimuusilmoitus on mahdollista tehdä monitoimialaisen yksikön osalta. Estääkö markkinoilla oleva tarjonta jollakin sidosyksikön toimialoista korkeamman prosenttiosuuden hyödyntämisen kokonaan vai ei?** Jos tätä on tarkoitettu, johtaisi se todennäköisesti kyseisten toimintojen eriyttämiseen eri osakeyhtiöihin, mitä ei luonnollisesti voida pitää kansantaloudellisesti tarkoituksenmukaisena ratkaisuna.

Edellä esitetyn perusteella on todettava, että tukipalveluyhtiöiden osalta prosentuaalinen osuus tulisi olla vähintään 10 % eikä euromääräistä rajaa tulisi asettaa lainkaan. Tämäkin prosentuaalinen osuus vaatisi merkittävää toimintojen rajoittamista usealla toimijalla. Avoimuusilmoitus mekanismina tulee poistaa edellä esitettyjen ongelmien vuoksi.

Tekninen toimiala

Teknisen toimialan puolella on osakeyhtiöitä, jotka tuottavat mm. **kunnossapitopalveluita sekä kunnallistekniikkapalveluita ja tekevät esimerkiksi teiden aurausta, puutarhapalveluita sekä muuta infraan liittyvää palvelua.**

Teknisten palveluiden osalta ulosmyynti on vaihdellut 4-20%:n välillä. Euro-määräisesti ulosmyynti on osin ylittänyt 500.000e.

Varasto- ja logistiikkapalveluiden osalta ulosmyynti on ollut 2-19%. Euromääräisesti ulosmyynti on ylittänyt 500.000e.

Rajan asettaminen esityksen mukaisesti 5% ja enintään 500.000 euron tasolle on ongelmallinen teknisen toimialan palveluita tuottaville sidosyksiköille. Prosentuaalisen osuuden tulisi olla vähintään 10 %. Tämäkin osuus vaatii toimijoilta sopeuttamista. Joskus teknisen toimialan palvelut ovat myös osana monitoimialaisia sidosyksiköitä. Euromääräinen raja on erityisen ongelmallinen teknisen toimialan sidosyksikköjen osalta eikä sitä siksi tulisi asettaa lainkaan.

Yhteenveto kaikista toimialoista

Kuntaliiton arvion mukaan sidosyksikköjä koskevan sääntelyn kiristäminen ehdotetun mukaisesti vaikuttamaan varovaisen arvion mukaan yli sadan kunnallisen sidosyksikköasemassa olevan toimijan toimintaan. Lisäksi sääntelyllä on vaikutusta valtion sekä tulevien maakuntien sidosyksikköihin. Myös muilla hankintayksiköillä, kuten kolmannen sektorin toimijoilla, voi olla sidosyksiköitä.

Jos markkinaehtoisien toiminnan raja olisi 5 prosenttia, raja ylittyisi kaikilla edellä mainituilla toimialoilla.

Jos markkinaehtoisien toiminnan **raja olisi 10 prosenttia, raja ylittyisi kaikkien muiden toimialojen osalta puhtaanapitopalveluita ja tietohallintoa lukuun ottamatta. Kaikilla muilla toimialalla prosentuaalinen osuus oli joidenkin toimijoiden osalta 10-20%:n välillä.**

Euromääräinen 500 000 euron raja tulisi sovellettavaksi lähes kaikilla toimialoilla. Tapauskohteisessa tarkastelussa euromäärä saattaa jopa rajoittaa prosentuaalista osuutta enemmän. Joillakin toimialoilla, kuten jätehuollossa ja terveyspalveluissa, ehdotettu 500.000e:n euromääräinen raja saattaa tarkoittaa tosiasiallisesti 1-3%:a. Tätä voidaan pitää aivan liian alhaisena, edelliset luvut ja toiminnan laajuus huomioiden.

Vaikka edellä on tehty tarkastelua toimialakohtaisesti, ei hankintalakiin tule erotella erilaisia prosentuaalisia osuuksia toimialoittain. Toimiala- tai sektorikohtaiset prosentuaaliset rajat johtaisivat siihen, että esimerkiksi monitoimialaisten yhtiöiden toiminta monimutkaistuu. Lisäksi on huomioitava, että toimialakohtainen tarkastelu

ei välttämättä ole EU-lainsäädännön mukaista. Toiminnan kohdistumista määräysvaltaa käyttävään tahoon tai ulosmyyntiin ei ole hankintadirektiivien mukaan mahdollista laskea toimialoittein, vaan kokonaisliikevaihto huomioiden.

Lain sanamuodon vaikutus sidosyksikön toiminnan kohdistumiseen

Käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä **sidosyksikön toiminnan kohdistumisen vaatimus on kirjattu eri tavalla kuin uudessa hankintadirektiivissä**. Toiminnan kohdistumisella tarkoitetaan sitä, kuinka paljon ja miten sidosyksikön toiminta kohdistuu määräysvaltaa käyttäviin tahoihin.

Hallituksen esityksen mukaan toiminnan kohdistuminen on määritelty sen mukaan, mikä osa sidosyksikön toiminnasta kohdistuu muihin tahoihin kuin määräysvaltaa käyttävään tahoon:

"Lisäksi edellytyksenä on, että hankintayksikkö yksin tai yhdessä muiden hankintayksiköiden kanssa käyttää määräysvaltaa yksikköön samalla tavoin kuin omiin toimipaikkoihinsa ja että yksikkö harjoittaa enintään viiden prosentin ja enintään 500 000 euron osuuden liiketoiminnastaan **muiden tahojen kuin niiden hankintayksiköiden kanssa, joiden määräysvallassa se on.**"

Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisukäytännössä ja hankintadirektiivissä tulkinta on keskittynyt siihen, minkälaisia tehtäviä sidosyksikön omistaja on antanut yksikölle tehtäväksi. Direktiivin kyseinen kohta on sanamuodoltaan seuraava (olennainen sanamuoto korostettuna):

"yli 80% kyseisen määräysvallassa olevan oikeushenkilön toiminnoista **suoritaan niiden tehtävien täyttämiseksi, jotka se on vastaanottanut määräysvaltaa käyttävältä hankintaviranomaiselta** tai muilta kyseisen hankintaviranomaisen määräysvallan alaiselta oikeushenkilöltä"

Näin ollen ehdotetun lainsäädännön ja direktiivien välillä on ristiriita. Jos sidosyksikön **määritelmää** muutetaan ehdotetun mukaisesti ja samaan aikaan säädetään olennaisesti alhaisempi **prosenttiosuus**, tulee tällä olemaan **merkittäviä vaikutuksia sidosyksikköjen toiminnassa ja alueellisessa palvelujen saatavuudessa**.

Direktiivin sanamuoto tarkoittaa käytännössä sitä, että jos **hankintayksiköllä on esimerkiksi lakiin perustuva velvollisuus hoitaa tehtäviä myös muille kuin määräysvaltaa käyttäville tahoille**, voi hankintayksikkö antaa myös tämän tehtävän sidosyksikön toteutettavaksi, eikä tehtävää laskettaisi ulosmyyntiksi. **Kansallisen sanamuodon mukaan myös tällaisten tehtävien suorittaminen laskettaisiin ulosmyyntiin.** Tämä aiheuttaa suuria ongelmia esimerkiksi jätehuollossa ja työterveyshuollossa, jossa kunnalla on velvollisuus tuottaa ko. palveluita esimerkiksi alueen yrityksille.

Siksi Kuntaliitto esittää hallintovaliokunnalle, että kansalliseen lakiin otettaisiin direktiivin sanamuoto toiminnan kohdistumisen osalta. Sanamuodon tarkistamisella direktiivin mukaiseksi voidaan osittain ehkäistä niitä vaikutuksia, joita ehdotetut prosentuaaliset rajat toisivat mukanaan.

Miksi sidosyksiköitä tarvitaan?

Julkisen toiminnan lähtökohtana on hankintayksiköiden, kuten kuntien, oikeus organisoida toimintojaan haluamallaan tavalla ja tarvittaessa tehostaa toimintaansa esimerkiksi yhtiöittämällä. Kunta voi ilman tarjouskilpailun järjestämistä sopia palvelujen tuottamisesta sellaisen omistamansa yhtiön (sidosyksikön) kanssa, jonka kanssa se on sopinut tiettyjen tehtävien tuottamisesta.

Sidosyksikkösääntelyllä vaikutetaan olennaisesti mm. konsernirakenteiden järjestämiseen. Näihin rakenteisiin myös perustuu nyt ja tulevaisuudessa moni sellaisista järjestämisvastuun alaisista palveluista, joiden toisella puolella on kansalaisen ja kuntalaisen subjektiivinen oikeus. Siksi juuri näiden rakenteiden pysyvyydellä tulee olla jonkinlainen luottamuksensuoja, eivätkä ne voi olla juridisesti epävarmalla pohjalla. Lain sanamuoto ja prosentti tulee olla direktiivin mukainen, kuten Kuntaliitto on aiemmin esittänyt. Toiset ratkaisut voivat johtaa äkillisesti tilanteeseen, jossa pääosa sidosyksikön toiminnasta olisikin kiellettyä (ts. laitton suorahankinta kunnan ja sidosyksikön välillä). Tässä tilanteessa koko sidosyksikön toiminta olisi helposti vaakalaudalla. Pahimmillaan tämä johtaisi yhtiön toiminnan alasajoon ja henkilöstön irtisanomisiin. Tätä ei voida pitää kansantaloudellisesti järkevänä.

Jos sidosyksikön edellytyksiä olennaisesti rajoitetaan, saattaisi tämä johtaa siihen, että sidosyksiköt joutuisivat toimimaan kokonaan markkinoilla. **Tämä taas tarkoittaisi sitä, että sidosyksikkö ei toteuttaisi sitä tarkoitustaan, johon se on alun perin perustettu. Siksi sidosyksikön toimiminen kokonaan markkinoilla ja näin sidosyksikköaseman menettäminen ei ole todellisuudessa realistinen vaihtoehto.**

Myöskään sidosyksikön toiminnan jakaminen markkinaehtoiseen yhtiöön ja sidosyksikköyhtiöön ei ole aina mahdollista esimerkiksi käytettävän infrastruktuurin tai markkinaehtoisen toiminnan pienen volyymin vuoksi. Sama problematiikka koskee myös monitoimialaisia yhtiöitä, joiden eriyttäminen saattaisi johtaa tehottomiin ratkaisuihin. Siksi sidosyksikkösääntelyn merkitys juuri rakenteiden toimivuuden ja palvelujen saatavuuden näkökulmasta on olennainen.

Koska ehdotettu sääntely ei ole ollut tiedossa lainsäädännön valmisteluryhmän työn aikana, ei valmistelussa ole huomioitu ehdotusten vaikutuksia eri sidosyksikkötoimijoiden toimintaan. Sääntelyä ehdotetaan tiukennettavaksi tavalla, jolla voi olla arvaamattomia vaikutuksia eri alueilla Suomessa. **Näin suurta linjanmuutosta sääntelystä, joka on ollut voimassa ja kehittänyt yli 20 vuoden aikana, ei pidä tehdä muutamassa vuodessa eikä etenäkään näin puutteellisella vaikutusarvioinnilla.**

Kuntaliiton käsityksen mukaan ehdotetun kolmiasteisen portaikon (5%+500.000e, 10% + avoimuusilmoitus, 20%+100.000e) soveltaminen aiheuttaa oikeudellista epävarmuutta eikä sen varaan voida luotettavasti rakentaa julkisen sektorin rakenteita. Kansallisesti ei tule tehdä lainsäädäntöä, joka vaikeuttaa yhteiskuntamme kannalta merkittävien ja tärkeiden palvelujen saatavuutta. Sääntely voi johtaa siihen, että kuntalaiset, kansalaiset ja yritykset jäävät ilman tiettyjä palveluita alueellaan, koska sidosyksikkö ei niitä saisi heille myydä. Sama koskee yhdistyksiä, seurakuntia, valtion toimijoita ja säätiöitä. **Ilman sidosyksikkötoimijoita palveluja ei olisi alueellisesti saatavilla tai alueella olisi vain yksi kaupallinen toimija ilman kilpailua, ts. käytännössä yksityinen monopoli. Sidosyksiköt näin myös edistävät kilpailua, eivät niinkään rajoita sitä.**

Sääntelyyn ehdotettu markkinapuutetilanne ja 10% ei turvaa tätä palvelujen saatavuutta. Avoimuusilmoitukseen liittyy paljon sellaisia ratkaisemattomia kysymyksiä, että sitä ei voida luotettavasti soveltaa lain tarkoittamalla tavalla. **Avoimuusilmoitus ei siis ratkaise tilannetta.** Kuntaliiton 6.10.2016 hallintovaliokunnalle toimitetussa lausunnossa on tarkasteltu sääntelyn vaikutuksia ja merkitystä eri toimialoille sekä avoimuusilmoitukseen liittyvää käytännön problematiikkaa laajemmin.

Sidosyksikköjen toimintaa säännellään ja valvotaan asianmukaisesti

Kunnallisen sidosyksikköyhtiön myyntiä rajoittaa kuntalain 128 §, jossa todetaan, että sidosyksikön tulee hinnoitella tuotteensa markkinaehtoisesti. Tällä tavalla varmistetaan, että kyseinen sidosyksikköyhtiö ei vääristä markkinoita esimerkiksi alhaisemmalla hinnallaan, vaan hinnoittelun on oltava markkinaperusteista.

Kilpailulain 4a luvun mukaisesti Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi tutkia sidosyksikön toimintaa markkinoilla ja puuttua siihen, jos se ei ole asianmukaista tai jos se vääristää markkinoita. **Näin ollen väite siitä, että sidosyksiköt vääristäisivät markkinoita ja siihen ei voida puuttua kuin sidosyksikkösääntelyä kiristämällä, ei pidä paikkaansa.**

Sidosyksikkösääntely on kansallisesti hyödynnettävä täysimääräisesti

Sidosyksikön edellytykset tulee kansallisesti ottaa täysimääräisesti käyttöön. Jotta toiminnot voidaan asianmukaisesti järjestää ja turvata, tulee kansalliseen lakiin ottaa direktiivin sanamuoto ja prosentuaalisen osuuden olla riittävän suuri. Kuntaliitto on kannattanut direktiivin rajaa, 20%. Kansallisesti ei tule tarpeettomasti rajoittaa sidosyksikköjen toimintoja.

Sääntelyn hajauttaminen erityislainsäädäntöön tai muutoin toimialakohtaiseksi ei ole oikea ratkaisu. Eri toimialoilla ei voi olla keskenään erilaista sidosyksikkömääritelmää. Vähintäänkin sen lainmukaisuus EU-lainsäädännön näkökulmasta tulee tarkistaa.

Kuten Kuntaliitto on lausunnossaan 6.10.2016 esittänyt, **vähintäänkin ehdotetut euromääräiset rajat sekä avoimuusilmoitusta koskeva mekanismi tulee poistaa. Prosentti-osuuden tulee olla tällöin vähintään 10%.** Tätä tukee myös edellä esitetty toimialakohtainen tarkastelu.

Yleisen siirtymäajan tulee olla tosiasiallisesti kolme vuotta, vähintään 1.1.2020 saakka. Taannehtivaa lainsäädäntöä ei pidä säätää. Jätehuollolle tulee kirjata vähintään sama siirtymäaika kuin sosiaali- ja terveyspalveluihin, 1.1.2022 saakka. Siirtymäaika tulee kirjata ehdotetun lain 174 §:ään.

Helsingissä 21. päivänä marraskuuta 2016

SUOMEN KUNTALIITTO

Katariina Huikko
johtava lakimies